

Průzkum úrovně bicích oddělení ZUŠ

EXPLORACE V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

NOTOVÝ MATERIÁL A DIDAKTICKÉ PROSTŘEDKY

Dnešní doba nabízí stále větší množství notové literatury pro bicí nástroje, důkazem je výčet materiálů používaných učiteli bicích nástrojů. Respondenti do dotazníku zvláště vypsali publikace užívané při výuce hry na malý buben, na bicí soupravu a na melodické nástroje, a dále je diferencovali pro méně pokročilé a zdatnější hráče. U začínajících bubeníků pedagogové nejčastěji používají vlastní materiály, obvykle různá technická a koordinační cvičení. K výuce si netvoří vlastní materiály pouze 8% učitelů bicích nástrojů z našeho průzkumu. Následující výčet literatury spadá jak do kategorie začínajících hráčů (většinou první strany škol pro bicí nástroje), tak i pokročilých.

Nejčastěji používané školy pro výuku hry na malý buben jsou vypsány v následující tabulce, v posledním sloupci je procentuálně vyčísleno, kolik z 26 vyučujících podle konkrétní školy vyučuje.

J. Tuzar	Etudy pro malý buben	68%
M. Čadan	Etudy pro malý buben	38%
J. Šprunk, P. Šprunk	Bicí nástroje	35%
G. L. Stone	Stick Control	19%
Ch. Wilcoxon	Modern Rudimental Swing Solos For The Advanced Drummer	15%
R. Mikeška	různé etudy, cvičení.	11,5%

Další školy pro malý buben, podle kterých vyučují dotazovaní učitelé bicích nástrojů, jsou: M. Veselý – *Základy hry na bicí nástroje*, *Akcenty pro soupravu bicích nástrojů*, *Etudy pro malý buben i soupravu bicích nástrojů*, L. Kubánek – *Škola hry na malý buben*, T. Reed – *Syncopation*, E. Keune – *Kleine Trommel Schule*, B. Řepka – *Základní škola na malý buben*, T. Chmura – *Univerzální škola, vlastní materiály*, M. Vajgl – *Etudy pro malý buben*, R. Kobiela – *Rudimenty*, B. Rich – *Modern Interpretation of Snare Drum Rudiments*, F. Škrla – různé etudy, koordinační cvičení aj.

Škol hry na bicí soupravu existuje mnoho druhů, některé jsou zaměřeny na technická a koordinační cvičení, další jsou sbírkou sólových skladeb nebo určeny k doprovodu audio nahrávky, jiné se věnují konkrétním stylům hudby. Respondenti v dotazníku používají následující výpis literatury pro výuku hry na bicí soupravu, v tabulce níže jsou uvedeny nejčastěji používané školy.

Rick Latham	Contemporary Drumset Techniques	38%
Dave Weckl	Ultimate Play Along	35%
Libor Kubánek	Škola hry na bicí soupravu	27%
Paul Schenzer	Rock Drums	23%
Johny Rabb	Drum and Bass	15%
Miloš Veselý	Základy hry na bicí nástroje	15%

Výpis dalších škol využívaných při výuce hry na bicí soupravu: J. Riley – *Art of Bop Drumming*, G. Chafee – *Linear Rythm*, C. Appice – *Ultimate Realistic Rock*, T. Chmura – *Univerzální škola*, J. Chapin – *Advanced Techniques for the Modern Drummer*, D. Agostini – *Méthode de Batterie Studies for the Drums*, D. Chambers – *In the Pocket, Serious Moves*, T. Lang – *Kreativní koordinace a technika nohou, Creative Control*, S. Smith – *Technika hry na bicí soupravu a US beatu*, R. Burns – *Advanced Rock Drumming*, B. Cobham – *By Design*, O. Hakim – *Let it Flow*, D. Garibaldi – *Code of Funk*, P. Podraza – *Doprovodné rytmy tanců pro soupravu bicích nástrojů*, S. Gadd – *Master Series*, J. DeJohnette – *The Art of Modern Jazz*, S. Philips – *Drums Book*, M. Vajgl – *Bicí souprava*, E. Uribe – *The Essence of Brazilian Percussion and Drum Set*, L. Goines – *Afro-Cuban Grooves*, Ch. Doboe – *Funk Samba*, J. Savage – *Funky Drumming, Rock Drumming Book*, Stein – *Modern Drumming*, R. Morgenstein – *Drum Set – Warm Up*, T. Hapke – *Drums Easy*, R. Kobiela – *Technika hry na bicí soupravu*

Jak už jsme zmínili výše, melodické bicí nástroje se vyskytují v méně než čtvrtině učeben bicích nástrojů, takže všichni vyučující na ně nemají možnost vyučovat. Tam, kde mají potřebné vybavení, používají následující literaturu:

- stupnice, akordy
- Stanislav Hojný – Etudy pro xylofon
- Chick Corea – Dětské písně – úprava pro vibrafon s doprovodem klavíru
- transkripce J. S. Bacha
- Nebojsa Jovan Živković – Funny Mallets
- doporučené skladby k přijímacím zkouškám na konzervatoř

Všichni dotazovaní pedagogové používají při výuce didaktické pomůcky. Mezi nejrozšířenější patří metronom, který užívá 100% respondentů. V dnešní době je velice populární hra na bicí soupravu s doprovodem kapely na audio nahrávce, tuto metodu aplikuje v praxi 80% vyučujících. Návštěvu koncertu s žáky v rámci obohacení výuky podporuje 73% a 42% se také účastní různých seminářů pro bicí nástroje. 50% učitelů do výuky zahrnuje také video školy. Někteří respon-

denti uvedli i jiné pomůcky užívané při výuce, a to například sequencer – jako programovatelný metronom, klavírní korepetice nebo návštěvu žáka v orchestřišti Národního divadla Moravskoslezského.

Kromě pravidelné hodinové výuky hry na bicí nástroje ve většině ZUŠ žáci navštěvují také různé ansámblы náležející k jejich škole. V kolika školách tyto soubory fungují, prozradí následující tabulka.

Souborová hra, komorní hra	80%
Kapela	70%
Orchestr	42%

Vzhledem k tomu, že učební osnovy pro výuku bicích nástrojů nejsou jasně dány, ani ročníkové zkoušky ze hry nejsou na všech školách povinné. Závěrečné zkoušky zavedené ředitelem školy se konají v 80% bicích odděleních ZUŠ, u zbývajících 20% je na vyučujícím, jaká kritéria pro udělení známky zvolí.

VYUČJÍCÍ HODINA BICÍCH NÁSTROJŮ

Vzorová hodina výuky hry na bicí nástroje má trvání 45 minut týdně a většinou sestává z částí uvedených v tabulce níže. V druhé kolonce přehledu je v procentech vymezená délka fáze vyučovací hodiny věnovaná té které činnosti, daná čísla tvoří průměr rozčleněný podle odpovědí respondentů.

Rozehrávání	13%
Etudy na malý buben	34%
Hra na bicí soupravu	45%

Na melodické bicí nástroje podle výsledků dotazníků učitelé průměrně vyučují 2% z jedné hodiny. Většinou ale pedagogové raději jednou za čas věnují celou hodinu hře na melodický nástroj, než aby ji vyučovali každý týden několik minut.

V některých ZUŠ vyučovací hodina netrvá pro všechny žáky klasických 45 minut týdně. Ti, kteří se přihlásí do oboru hra na bicí nástroje a je jim 14 a více let, jsou automaticky zařazeni do II. cyklu studia a mají nárok jen na polovičně dotovanou hodinu o délce pouhých 22,5 minuty. Za tak krátkou dobu se nedá řádně nic stihnout, navíc žáci jsou na soutěžích řazeni do kategorií podle věku, což si poněkud odporuje.

FORMULACE ZÁVĚRŮ

V Moravskoslezském kraji se nachází 48 ZUŠ, z toho v 33 se vyučuje obor hra na bicí nástroje, výsledky průzkumu pomocí dotazníků pocházejí z 26 škol, tedy od 26 vyučujících bicích nástrojů, kteří mají v úvazku celkem 333 žáků.

Úroveň bicích oddělení na těchto školách je různá, odvíjí se od velikosti úvazků jednotlivých učitelů, se kterou většinou souvisí pestrost vybavení tříd nabízející komplexnější možnosti výuky. Vyučovatelská praxe pedagogů je dalším z činitelů ovlivňujícím kvalitu výuky, ale můžeme na ni pohlížet ze dvou úhlů. Učitelé s delší praxí užívají metody, návody a postupy ověřené letitou zkušeností. Každý žák je specifický, řeší různé technické problémy a zkušený pedagog lépe odhadne, jak kterému žákovi pomoci tyto problémy odstranit. Učitelé, kteří jsou čerstvími absolventy konzervatoře, mají zase větší zkušenosti s hrou na melodické bicí nástroje, které se k nám pomalu dostávaly až po roce 1989 oproti starším kolegům, kteří se při svých studiích většinou měli možnost setkat z této skupiny nástrojů pouze se čtyřřadým xylofonem.

Úroveň jednotlivých tříd dále zvyšuje možnost žáků aktivně si zahrát v některém z ansámblů při ZUŠ, ale nejdůležitějším faktorem je osobnost učitele bicích nástrojů, jeho příprava a celkový přístup k výuce.

Nemůžeme posoudit, jaká je úroveň bicích oddělení v ZUŠ v Moravskoslezském kraji v porovnání s ostatními kraji naší republiky, protože na ty se tato explorace nevztahovala, ale určitě můžeme říci, že možnosti a kvalita výuky mají stoupající tendenci.

(Článek vznikl na základě diplomové práce autorky obhájené na Ostravské univerzitě v r. 2009)

DOTAZNÍK K DIPLOMOVÉ PRÁCI
pro vyučující oboru hra na bicí nástroje na ZUŠ

DOTAZNÍK K DIPLOMOVÉ PRÁCI

pro vyučující oboru hra na bicí nástroje na ZUŠ

- Odborné vzdělání vyučujícího (typ školy – obor)
- Vybavení vaší učebny:
bicí souprava, vibrafon, tympány, bonga, conga, djembe, xylofon, orffovy nástroje, marimba, velký buben, činely, jiné
- Možnost cvičení na ZUŠ kdykoli v době otevření školy:
vyhrazené dny v týdnu – nelze cvičit – jiné
- Počet vašich žáků – z toho dívek
- Kolik žáků vlastní bicí soupravu?
- Vypište nejčastěji používaný notový materiál
  - pro začátečníky – malý buben, bicí souprava, melodické bicí nástroje
  - pro pokročilé hráče – malý buben, bicí souprava, melodické bicí nástroje
- vyučujete čtyřpaličkovou hru? ano – ne
- Užíváte k výuce vlastní materiály? ano – ne
- Další aktivity spojené s hrou na bicí nástroje?
souborová hra, orchestr, kapela, jiné
- Užíváte při výuce pomůcky?
metronom, návštěva semináře, audio nahrávky, návštěva koncertu, video školy, jiné
- Připište procenta k jednotlivým fázím běžné vyučovací hodiny:
rozehrávání, etudy na malý buben, hra na bicí soupravu, hra na melodické bicí nástroje
- Kolik let vyučujete hře na bicí nástroje?
- Probíhají na vaší škole ročníkové zkoušky z hry na bicí nástroje? ano – ne
- Napište úspěchy vašich žáků:
soutěže, koncerty, předebrávky